

2015-04-14

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2015/325-409

Kommunstyrelsen

Analys av miljösituationen i Nacka

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen noterar informationen i slutrapporten *Analys av miljösituationen i Nacka*.

Sammanfattning

I juni 2014 fattade kommunfullmäktige beslut om att anta sex lokala miljömål med tillhörande delmål i Nacka. I beslutet står det bland annat att miljömålen ska kompletteras med en analys av miljösituationen i Nacka där status och utveckling över tid beträffande miljömålen ska beskrivas. Miljöenheten har på uppdrag av stadsledningskontoret tagit fram en miljöanalys för fem av de sex miljömålen. Målet kring *Begränsad klimatpåverkan* har analyserats i en tidigare utredning och ingår därför inte här. Utifrån delmålen görs en beskrivning av utvecklingen av miljöområdet över tid samt en lägesbedömning och en bedömning av prioriteringsgrad.

Resultatet av analysen visar att av 16 delmål är 14 stycken prioriterade och angelägna. Ett delmål är inte prioriterat men angeläget, delmålet kring *God inomhusmiljö*. Ett delmål anses uppfyllt, *Minskade halter av flyktiga organiska kolväten*, och kan utgå men behöver ändå följas upp i den ordinarie tillsynen som miljöenheten ansvarar för. Sammanfattningsvis visar miljöanalysen att det finns flera utmaningar inom miljöområdet för Nacka kommun att arbeta vidare med. För att lyckas arbeta med utmaningarna på ett strategiskt och kraftfullt sätt behövs en god samverkan inom kommunens organisation. Det krävs även en god samverkan med nackaborna, civilsamhället och näringslivet. Att skapa ett gemensamt engagemang för miljön är en framgångsfaktor för att nå alla lokala miljömålen.

Ärendet

I juni 2014 fattade kommunfullmäktige beslut om att anta sex lokala miljömål i Nacka. I beslutet återfinns ett avsnitt med följande lydelse:

”Detta beslut om lokala miljömål ska kompletteras med en analys av miljösituationen i Nacka där status och utvecklingen över tid beträffande de sex lokala målen beskrivs. På samma sätt som gjorts kring klimatet i det särskilda klimatprogrammet ska strategier för det vidare arbetet presenteras. I detta arbete ska man också ta sikte på år 2030. Vidare ska mål

och nyckeltal relateras till andra kommuners, för att få bättre genomslag för miljöarbetet. Inriktningen är att det ska finnas etappmål för varje strategiskt mål. Det kan gälla exempelvis giftfri miljö och kollektivtrafik. De strategiska mål och etappmål som nu slås fast behöver därför revideras och kompletteras. Inriktningen är att analys och strategi ska presenteras till årsskiftet 2014-2015. Vid behov kan ansvarsfördelningen mellan nämnderna behöva förtydligas”.

Stadsledningskontoret har uppdragit åt miljöenheten att ta fram analysen av miljösituationen i Nacka. Arbetet har genomförts internt av experter från miljöenheten och experter från teknikprocessen. Uppdraget är nu avslutat och resultatet av miljöanalysen redovisas i sin helhet i slutrapporten som bifogas. I denna tjänsteskrivelse återges en kortare summering av miljöanalysen.

Analysen omfattar en beskrivning av miljötillståndet kopplat till miljömålen över tid. Beskrivningen görs utifrån tre olika tidsperspektiv: en tillbakablick, hur tillståndet är idag samt en bedömning av utvecklingen fram till 2030. Analysen omfattar fem av de sex miljömålen samt tillhörande delmål. Målet om ”Begränsad klimatpåverkan”, mål nr 1, analyserades våren 2014 i en särskild extern utredning¹. Den analysen ingår därför inte i rapporten som nu presenteras.

Förutom en beskrivning av utvecklingen över tid för miljön, görs även en bedömning av hur allvarligt miljösituationen är idag för varje delmål samt en bedömning av hur prioriterat delmålet är att åtgärda. Lägesbedömningen görs utefter aspekterna ”godtagbart läge”, ”otillfredsställande läge” och ”dåligt läge”. Prioriteringsgraden av delmålet bedöms antingen som ”ej prioriterat” eller ”fortsatt prioritet”.

Av de 16 delmålen är 14 stycken prioriterade och angelägna. Ett delmål är inte prioriterat men angeläget. Ett delmål anses uppfyllt, nr 2.3 *Minskade halter av flyktiga organiska kolväten*, och kan utgå men behöver ändå följas upp i den ordinarie tillsynen som miljöenheten ansvarar för. Resultat av analysen presenteras kortfattat nedan för respektive delmål.

Kategori delmål ”Dåligt läge & fortsatt prioritet” (=mest angelägna delmål):

Nr. 3.1 Minskade gifter i barns vardag

Att minska gifter i barns vardag är mycket angeläget då undersökningar visar att förskolemiljön innehåller många källor med skadliga kemikalier bland annat damm, leksaker och inredning. Små barn är särskilt känsliga för kemikalier då de fortfarande utvecklas. Det är därför angeläget att arbeta målmedvetet med information och åtgärder riktat mot alla förskolor i Nacka.

Nr. 3.2 Inga skadliga utsläpp från förorenade områden

---

¹ ”Nacka kommuns klimatpåverkan”, rapport 2014-02-28, WSP Analys & Strategi.

Nacka kommuns industrihistoria har lämnat efter sig många förorenade platser i vår omgivning. Kommunen har ett register över misstänkta förorenade platser i kommunen. För vissa av platserna har man god kännedom om föroreningstyp och risker. Några har även åtgärdats. Men arbetet med kartläggning, riskbedömning och ta fram eventuella åtgärdsförslag behöver intensifieras. Särskilt med tanke på att många av de misstänkta platserna finns inom attraktiva områden för kommande exploateringar för att bygga bostäder och andra byggnationer.

Nr 4.2 Skydd av marina områden

Delmålet handlar om att skydda det marina vattenlivet i kustnära områden, insjöar och bäckar från negativa effekter av exploatering. Det grunda vattnet är livsviktiga miljöer för vattenväxtlighet som i sin tur är livsviktiga för reproduktion och artrikedom för marina djurarter. En förutsättning för en levande skärgård. De naturliga förutsättningarna är idag påverkade av marinor, båtklubbar, bryggor, dämningar med mera. Det behövs en strategi för hur framtida exploateringar kan genomföras på ett sätt som minimerar negativ påverkan på det marina vattenlivet samt fortsatta åtgärder i form av sjörestaureringar med mera.

Nr. 4.3 Minskad påverkan från båtlivet

Nacka har ett aktivt båtliv och det finns ca 6 000 båtar med hemmahamn inom Nacka kommun. Det finns en stor efterfrågan om fler båtplatser. Påverkan från båtlivet på växt- och djurliv är förutom den fysiska påverkan från själva ingreppet i naturen för hamnanläggningen även föroreningar från båtbottnfärg, oljespill, toalettavfall med mera. Kommunen har inte full rådighet över att målet kan nås, då det inte bara är båtar med hemmahamn i Nacka som påverkar målet. Men likväl är det mycket angeläget att arbeta vidare med frågan. Förslaget är att utforma delmålet anpassat till Nackas förutsättningar. Dessutom bör det tas fram en ansvarsutredning som belyser vem som har saneringsansvaret för befintliga båtuppsättningsplatser.

Nr. 5.5 God ljudmiljö

Samhällsbuller är ett utbrett miljöproblem nationellt. Den största källan till bullerstörningar i samhället är från trafikbuller. Delmålet är mycket angeläget och har stor prioritet, då det är en stor utmaning att bygga en både tät, tillgänglig och hälsosam stadsmiljö i Nacka med en god ljudmiljö. Riksdagen har fastställt riktvärden för buller från trafik. Nackas delmål innebär att vid nyexploatering och förtätning ska riktvärdena vara utgångspunkt för planeringen.

Nr. 6.1 Varierat landskap med en hög grad av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreativa kvaliteter

Delmålet för ett varierat landskap med en hög grad av biologisk mångfald, ekosystemtjänster och rekreativa kvaliteter är angeläget för att motverka en utarmad biologisk mångfald och försämrade rekreationsmiljöerna för nackaborna. För att nå målet krävs ett antal åtgärder inom områdena bevarande, skydd, skötsel och fysisk planering för att inte utarma grönområdena i kommunen.

Kategori delmål "Otilfredsställande läge & fortsatt prioritet" (=angelägna delmål):

Nr. 2.1 Lägre halter av partiklar i luften

Målen för frisk luft syftar till att luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden in skadas. Framförallt mycket små partiklar ger upphov till vissa sjukdomar. I kommunen är halten av partiklar i luft särskilt höga kring trafikerade stråk som till exempel Värmdöleden och Sickla rondell. Halterna i luften kring dessa stråk överskrider de riktvärden som är beslutade av riksdagen. Riktvärdena utgår från ett värde vad människan och naturen anses kunna utsättas för utan att ta alltför stor skada.

Partikelutsläppen orsakas framförallt från slitage från vägbanor, dubbdäcksanvändning och avgasutsläpp. Det är angeläget att kommunen fortsätter att arbeta mot målet genom åtgärder som minskar bilberoendet och planering av bebyggelse på ett sätt som inte skapar miljöer med höga partikelhalter.

Nr. 2.2 Lägre halter av kväveoxid i luften

Utsläpp av kväveoxid i luften bildas vid all typ av förbränning. För de flesta tätorter är biltrafiken den största utsläppskällan. Höga värden av kväveoxid kan ge negativa effekter på både hälsa och miljö. Delmålet är utformat så att halterna av kvävedioxid inte får öka och inte får överskrida riktvärdena beslutade av riksdagen. Riktvärdena är satta med hänsyn till känsliga grupper.

Nr. 4.1 Livskraftiga ekosystem och nr. 4.4 Minskade fosfor- och kväveutsläpp till vatten

Nackas kustvatten är mycket påverkat av Mälarens utflöde och de stora avloppsreningsverkens utsläpp. Under senare år har åtgärder genomförts bland annat installation av bättre reningsutrustningar, men trots det är näringsinnehållet i kustvattnet fortfarande för högt. I botten sediment finns det miljögifter. För att lyckas nå delmålet livskraftiga ekosystem och delmålet minskade fosfor- och kväveutsläpp i våra kustvatten är det avgörande att kommunen samarbetar med Mälardalskommunerna kring utmaningarna och åtgärderna.

Nr. 5.1 Miljöanpassad bebyggelsestruktur

Delmålet om en miljöanpassad bebyggelsestruktur är komplext och omfattande. Delmålet griper in i flera av de övriga delmålen. Kommunen har antagit sedan tidigare "Riktlinjer för hållbart byggande" som är tänkt att användas i alla stadsbyggnadsprojekt. Men för att verkligen lyckas med att nå målet i all dess omfattning krävs det att även övriga policys, planer, riktlinjer med mera som redan finns i kommunen verkligen får genomslag vid planering, byggnationer och infrastruktursatsningar. För att åstadkomma detta behövs en kraftfull strategisk styrning.

Nr. 5.2 Minskade avfallsmängder och ökad resurshållning

Delmålet minskade avfallsmängder och ökad resurshållning är ett angeläget och prioriterat mål inte bara i Nacka utan även på nationell nivå och inom EU. Även om

återvinning och återbruk ökar nationellt är det ett miljöhot att avfallsmängderna ökar. I Nacka är det angeläget att bryta trenden med ökade avfallsmängder. Det kräver bland annat att nackaborna ändrar konsumtionsmönstret men även utökad kapacitet för källsortering, återvinning och återbruk för att möjliggöra en bättre resurshushållning.

Nr. 5.3 Minskad energianvändning

Att minska energianvändningen samtidigt som antalet invånare kommer att öka kraftigt i kommunen är en stor utmaning. Kommunen har rådighet att ställa energikrav på det egna beståndet. Där har ett aktivt energieffektiviseringsarbete bedrivits sedan flera år med gott resultat. Utanför det egna beståndet har kommunen dock liten rådighet, men arbetar vidare med energirådgivning.

Nr. 6.2 Tillgång och tillgänglighet till parker och natur ska vara god i alla kommundelarna, nära bostäder och förskolor

Delmålet för god tillgång och tillgänglighet till parker och natur för nackaborna är angeläget då en god tillgång till grönområden i vardagen innebär en bättre folkhälsa. Helhetstrenden för Nacka är att det sker en ökad fragmentisering av grönytor. Utmaningen ligger i att försöka öka och återskapa de rekreativa naturmiljöerna samtidigt som det byggs på fler platser i kommunen. Förslaget i analysen är att detta delmål kan införlivas i delmål 6.1 då de går in i varandra.

Kategori delmål "Otillfredsställande läge & ej prioritet" (=kräver fortsatt uppföljning):

Nr. 5.4 God inomhusmiljö

Delmålet för God inomhusmiljö avser individens exponering för skadlig strålning. Målet fokuserar främst på exponeringen från radongas i inomhusmiljön. Radon har uppmärksammats mycket genom åren nationellt och många åtgärder har satts in för att minska radonriskerna. Det finns även ett nationellt delmål för radonhalten i inomhusmiljöer för skolor, förskolor och bostäder. Nacka kommun gör kontroller av radonhalten bland annat för skolor och förskolor. Resultatet för senaste tillsynen 2010 visade att kraven uppfylldes. Det innebär inte att tillsynen kan upphöra då radonförekomsten finns kvar i vårt samhälle. Nya mätningar behöver göras kontinuerligt även framöver. Därför bör målet finnas kvar, men målet är inte prioriterat.

Sammanfattningsvis visar miljöanalysen att det finns flera utmaningar inom miljöområdet för Nacka kommun att arbeta vidare med. För att lyckas arbeta med utmaningarna på ett strategiskt och kraftfullt sätt behövs en god samverkan inom kommunens organisation. Det krävs även en god samverkan med nackaborna, civilsamhället och näringslivet. Att skapa ett gemensamt engagemang för miljön är en framgångsfaktor för att nå alla lokala miljömålen.

Ekonomiska konsekvenser

Det som nu tagits fram är en analys av miljösituationen i Nacka. Analysen i sig själv innebär inga ekonomiska konsekvenser. Ett miljöprogram kommer att arbetas fram under 2015. I

samband med detta kan det behövas utökade resurser för att eventuellt finansiera ett utökat miljöarbete.

Konsekvenser för barn

Att kommunen nu har gjort en analys av miljösituationen i Nacka blir i förlängningen positivt för barnen när väl åtgärder börjar genomföras. Särskilt de områden som direkt påverkar barnen som till exempel delmålet kring Giftfri förskola.

Bilagor

Slutrapport, *Analys av miljösituationen i Nacka*, 2015-04-15, miljöenheten.

Kersti Hedqvist
Enhetschef
Förnyelseenheten

Jenny Andersson
Förnyelseenheten